

COMPLIANCE HÍD PROJEKT

Pro Bono Ügyvéd
ÜGYVÉDEK A KÖZJÓÉRT

ADÓJOGI ÚTMUTATÓ CIVIL SZERVEZETEK SZÁMÁRA

Önellenőrző kérdéssor adóhatósági ellenőrzésekhez való felkészülésre

Készítette: dr. Fehér Tamás, Jalsovszky Ügyvédi Iroda

Az alábbi útmutató és önellenőrző kérdéssor segítséget nyújt abban, hogy a civil szervezet felkészüljön egy lehetséges adóhatósági ellenőrzés¹ esetére.

1 Előzetes felkészülés

1.1 A szervezetnek van ügyvédje?

- (a) Nincs.
- (b) Esetenként dolgozunk egy ügyvéddel.
- (c) Van, állandó meghatalmazással.
- (d) Nem tudom.

Útmutatás:

Az ellenőrzésre előre azzal lehet a legjobban felkészülni, ha a szervezetnek kialakított kapcsolata van egy olyan ügyvéddel vagy ügyvédi irodával, aki ismeri a szervezet ügyeit, elérhető, sőt adott esetben általános - minden ügyre kiterjedő - meghatalmazása van. Így, ha megjelenne az adóhatóság, mindenki tudja, kihez lehet és kell fordulni. Fontos természetesen, hogy az alkalmazottak ismerjék az ügyvéd nevét és elérhetőségeit. Ha az ügyvédnek van állandó meghatalmazása, abból célszerű egy példányt a szervezetnél / recepción őrizni, hogy a hatóságoknak érkezéskor azonnal át lehessen adni.

1.2 Mi történne a szervezetben, ha megjelenne a NAV?

- (a) Nincs szabályozva.
- (b) Egy erre kijelölt személy fogadja őket.
- (c) Szólnak az ügyvédnek.
- (d) Nem tudom.

Szintén a felkészülés része kell, hogy meg legyen a „táncrend” kialakítása arra az esetre, ha

¹ - 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól
- 2017. évi CLl. tv. az adóigazgatási rendtartásról

bejelentés nélkül érkezne meg a NAV. Ilyen esetre célszerű kijelölni azt a személyt (és a helyettesét), aki fogadja a hatóságot. Ennek a személynek a feladata lesz az ellenőrök azonosítása, felügyelete. Konkrétan az alábbi feladatokat kell ellátnia:

- Azonosítani az ellenőröket (pontosan melyik hatóságtól érkeztek, név, igazolványszám).
- Az igazolványról másolatot készíteni.
- Egy külön helyiségbe kísélni őket, ahol nem férhetnek hozzá semmilyen irathoz vagy eszközhöz; kávéval, vízzel kínálni, türelmüket kérni a vezető érkezéséig.
- Azonnal értesíteni a szervezet vezetőit.
- A vezető megérkezéséig gondoskodni róla, hogy az ellenőrök az adott helyiségen kívül csak állandó „felügyelet” mellett mozoghassanak, végig legyen velük tanú (szükség esetén ő maga). A tanú végig kíséri az ellenőröket, minden mozdulatokat rögzíti (jegyzeteli).

Érdemes időről időre átnézni, gyakorolni, esetlegesen ellenőrizni (pl. akár „megrendezett” ellenőrzéssel) hogy a kijelölt személy tisztában van-e ezekkel a feladataival.

2 Legyen tisztában a jogaival

2.1 Mit nem kell megmutatni az ellenőröknek?

- (a) Mindent azonnal meg kell mutatni.
- (b) Az ügyvédi titok kivételével mindent azonnal meg kell mutatni.
- (c) Csak azt kell megmutatni, amit kérnek, de vannak dolgok, amiket nem kérhetnek.
- (d) Nem tudom.

Bár széles jogkörei vannak a hatóságnak, mindent ők sem tehetnek meg.

Joguk van a szervezet helyiségeibe belépni, átnézni az iratokat, levelezéseket, ezekről másolatokat készíteni. A NAV megnézheti a szervezet által használt szoftvereket (pl. számlázó-program, ha van), a számítógépekről másolatot (ún. tükörmásolatot) készíthet. Ezen kívül a szervezet képviselőit, alkalmazottait, a szervezettel valamilyen módon kapcsolatban álló személyeket tanúként hallgathatják meg.

Van azonban néhány fontos kivétel: a legfontosabb, hogy nem ismerhetik meg az ügyvédi titkot. Ennek a biztosításához azonban az kell, hogy minden olyan irat, levelezés, ami az ügyvédtől származik, jól láthatóan ügyvédi titokként legyen megjelölve. Erre nagyon jó módszer, ha már az e-mail tárgya tartalmaz erre utalást (pl. „ügyvéd-ügyfél kommunikáció”; „védekezés céljából készült irat”). Ezen kívül az ellenőrök nem mehetnek be magánlakásba. A NAV tehát nem mehet be az ügyvezető saját lakásába. Ilyet csak nyomozók tehetnek.

2.2 Mit tegyek, ha tanúvallomást teszek?

- (a) Ha mindent rögtön elmondok, gyorsan túl leszek rajta.
- (b) Megvárom az ügyvédet.
- (c) Legjobb tudásom szerint válaszolok, de csak ha muszáj.
- (d) Inkább nem mondok semmit.

A tanúvallomás vagy nyilatkozattétel gyakran használt eszköz. Minden hatóságnak joga van ahhoz, hogy az érintetteket meghallgassa, kérdéseket tegyen fel. Ezekre a kérdésekre főszabály szerint

válaszolni kell, mégpedig a legjobb tudásunk szerint a valóságnak megfelelően. Ez az ún. együttműködési és igazmondási kötelezettség. A válasz jogosulatlan megtagadása és a hamis válasz egyaránt hamis tanúzásnak minősül, amit a Btk. börtönbüntetéssel sújt.

De ez nem jelenti azt, hogy mindenre azonnal válaszolni kell. A tanúvallomás megtagadható, ha valaki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. A szervezet képviselője (ügyvezetője) pedig indokolás nélkül is megtagadhatja a vallomástételt (ahogy a filmekben mindig elhangzik, 'jogában áll hallgatni'). De még egyszer, ez csak a képviselőre (ügyvezetőre) vonatkozik, mindenki más köteles együttműködni és tanúvallomást tenni.

Amikor valakinek tanúvallomást kell tennie, az mindig stresszes helyzet. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a tanúvallomással meg kell várni az ügyvédet, aki ügyel arra, hogy a hatóság ne kérdezzen, a tanú pedig ne mondjon olyat, amit jogszabály tilt / enged megtagadni. Az ügyvéd erre külső félként mindig sokkal jobban tud ügyelni. A hatóságnak pedig mindig, minden körülmények között kötelessége megvárni az ügyvédet, ha a tanú ezt kéri.

2.3 Mit kell tenni az ellenőrzés végén?

- (a) Semmit.
- (b) Visszakérni az iratokat.
- (c) A jegyzőkönyvet átnézni, a lefoglalt dokumentumokról, megtekintett helyiségekről és meghallgatott személyekről listát és szükség esetén másolatot készíteni.
- (d) Nem tudom.

Az ellenőrzés rendszerint egy jegyzőkönyvvel zárul, amit az ellenőrök készítenek el. Ezt alaposan át kell nézni, és ellenőrizni, hogy minden a valóságnak megfelelően szerepel-e benne. Át kell nézni a tanúvallomásokról készített jegyzőkönyveket is, hogy azok pontosan rögzítik-e a nyilatkozatokat.

Ezen kívül a szervezet saját érdeke, hogy minden olyan iratról, amit az ellenőrök megnéztek, különösen pedig arról, amit elvittek, lista, és szükség szerint másolat készüljön. Gyakori vita hatósági eljárásokban, hogy mit látott / vitt el a hatóság. Szintén érdemes egy listát összeállítani arról, hogy pontosan hova mentek be és kiket hallgattak meg a helyszíni ellenőrzés során.

Ha mindez megvan, akkor célszerű az együttműködő ügyvédnek megküldeni, hogy neki is meglegyen.

3 A szervezet tagjainak feladatai

3.1 Mit csinál a képviselő (ügyvezető) az ellenőrzés alatt?

- (a) Nincs feladata.
- (b) Egyeztet az ellenőrökkel.
- (c) Egyeztet az ügyvéddel.
- (d) Nem tudom.

A képviselő feladata kettős: egyrészt folyamatosan kapcsolatot tart az ellenőrökkel. Azaz, ha nem a képviselő fogadta az ellenőröket, akkor azonnal felveszi velük a kapcsolatot a - lehetőleg elkülönített - helyiségben, ahol az ellenőrök tartózkodnak. A vezető feladata átnézni a megbízólevelet vagy végzést, ami alapján az ellenőrök eljárnak (ezt felszólítás nélkül kötelesek átadni). Erről célszerű fénymásolatot készíteni és megküldeni az ügyvédnek, ha még nincs ott.

A kapcsolattartás része, hogy ki kell deríteni, miért jöttek az ellenőrök. Meg kell kérdezni, meg kell

tudni a vizsgálat terjedelmét (a vizsgálat alá vont időszakot, tevékenységet), milyen iratokat szeretnének megnézni (hogyan elő lehessen készíteni), kiket szeretnének meghallgatni stb. Ezek nagyon fontos információk a felkészüléshez.

Másrészt a képviselő feladata, hogy az ügyvéddel kapcsolatot tartson, minden iratot megküldjön neki, elmondja, amiket megtudott az ellenőröktől.

3.2 Mi a munkavállalók, megbízottak feladata?

- (a) Nincs feladatuk.
- (b) Szükség esetén az ellenőröket felügyelni vagy tanúvallomást tenni.
- (c) Nem tudom.

A munkavállalók alapvetően kétféleképpen kerülhetnek bele az ellenőrzésbe. Egyrészt, mint az ellenőröket 'felügyelő' tanúk. Ekkor a feladat az ellenőrök kíséretése és minden mozdulatuk rögzítése (írásban).

A másik eset, amikor a munkavállalót tanúként hallgatják meg. Ekkor a legfontosabb, hogy legyen tisztában a jogaival, tudja, hogy mi az, amire kell, és mi az, amire nem kell válaszolni. A legjobb, ha nem hajlandó egyetlen munkavállaló sem addig tanúvallomást tenni, amíg nincs ott vele egy ügyvéd.